

Poniedziałek, 20 czerwca 2016

Świątynie murowane

Świątynie murowane

Kościół murowane:

Sanktuarium pw. św. Jana Chrzciciela w Kobylance

Zbudowaną z kamienia i cegły świątynię wzniesiono w latach 1720-1750. Kościół zbudowany został w stylu późnobarokowym. Jest jednonawowy i bezwieżowy, posiada zamknięte półkoliście prezbiterium. Na stropie umieszczone są piękne sceny Wniebowstąpienie, Sąd Ostateczny i Ukoronowanie Najświętszej Maryi Panny. Szczególną uwagę przykuwa ołtarz główny wykonany z włoskiego czarnego marmuru. W centralnej części znajduje się obraz Pana Jezusa Ukrzyżowanego. Warto zwrócić uwagę na piękną ambonę, chrzcielnicę z czarnego marmuru oraz umieszczone w prezbiterium dwa duże obrazy Chrystus w Ogrójcu i Upadek Chrystusa. Do sanktuarium Pana Jezusa Kobylańskiego przybywają liczne pielgrzymki z Polski, Węgier czy Słowacji. Ich celem jest słynący cudami obraz Jezusa Ukrzyżowanego przywieziony do tej miejscowości przez hrabiego Jana Wielopolskiego jako dar papieża Innocentego XI.

Sanktuarium Matki Boskiej Wniebowziętej w Lipinkach

W Lipinkach znajdują się obecnie dwa kościoły. Kamień węgielny pod starszy z kościołów,

położony został w 1780 roku. Gruntowne prace nad odnowieniem kościoła prowadzone były między innymi po dwóch pożarach – w 1912 r. i w 1972 r. Pożar w 1972 roku zniszczył niemalże cały kościół. Spalił się dach i wieża, spadły dzwony, spłonął prawie cały wspaniały wystrój kościoła, częściowo spalona została także figura Matki Bożej Lipińskiej. Kościół przy pomocy miejscowej ludności został odbudowany. Odnowiony został w nowym stylu, znacznie skromniej niż przed pożarem, ale za to bardziej wyeksponowano figurę. W 1998 roku poświęcono plac pod budowę nowego kościoła. Jego konsekracja miała miejsce w 2005 roku w święto Wniebowzięcia NMP. Tego samego dnia, tuż przed konsekracją, do nowej świątyni przeniesiono łaskami słynącą figurę Matki Bożej Lipińskiej.

Kolegiata Bożego Ciała w Bieczu

Świątynia zaliczana jest do najcenniejszych późnogotyckich zabytków architektury sakralnej w Polsce. Jest to budowla trójnawowa, halowa z bocznymi kaplicami. Najstarszą częścią kościoła jest prezbiterium zbudowane przed 1480 rokiem. Prezbiterium zdobi polichromia wykonana w 1905 roku przez Włodzimierza Tetmajera. Bardzo cennym zabytkiem jest ołtarz główny wykonany w stylu późnego renesansu około 1604 r. W części centralnej ołtarza znajduje się znakomite dzieło malarstwa włoskiego – obraz „Zdjęcie z krzyża” z XVI wieku, przypisywany artystom z kręgu Michała Anioła. Na wystrój wnętrza kościołałożyły się trzy epoki: gotyk, renesans, barok.

Kościół św. Anny w Bieczu

Jednonawowy, franciszkański kościół pw. św. Anny pochodzi z okresu baroku. Zbudowano go w latach 1645-1663 na miejscu i zapewne w jakiejś części z materiałów stojącego tu niegdyś jednego z bieckich zamków. Całość jest dość skromna, zgodnie z regułami franciszkanów. Obraz w głównym ołtarzu przedstawia św. Annę. Obok ołtarza na ścianie wisi obraz Zdjęcie z krzyża, z kręgu El Greca. W ołtarzu głównym po obu stronach umieszczono witraże św.

Franciszka i św. Antoniego, wykonane wg projektu Stanisława Matejki w roku 1908. W ołtarzu bocznym po lewej stronie znajduje się rzeźba Matki Boskiej w stroju szlachcianki z XVI w., zwanej Matką Boską Biecką. Przy wejściu, pod nawą mieści się krypta, w której pochowany jest Wacław Potocki. Na piętrze znajduje się unikatowa biblioteka z inkunabułami z XV w. Franciszkanie przechowują w swoim klasztorze ponad 2000 cennych ksiąg. Kościół wraz z przylegającym klasztorem otacza wysoki mur obronny.

Bazylika Mniejsza w Gorlicach

Kościół pw. Narodzenia Najświętszej Marii Panny był do roku 1983 jedyną świątynią w trzydziestotysięcznych Gorlicach. Został wybudowany w stylu neorenesansowym w latach 1875 - 1890 według projektu Franciszka Pavoniego i Maksymiliana Nitscha. Kościół bardzo ucierpiał w czasie I wojny światowej i ze zniszczeń wojennych został odbudowany w latach 1920 - 31. Charakterystyczna dla monumentalnego gmachu kościoła jest jego fasada nawiązująca do form klasycznych, przyozdobiona kamiennymi rzeźbami czterech ewangelistów: Mateusza z księgą, Marka z lwem, Łukasza z głową wołu oraz Jana z orłem. Na frontonie widnieje łaciński napis - niejako dedykacja: GORLICENSES VIRGINI DEIPARAE, co znaczy: „Gorliczanie Bogurodzicy Dziewicy”. Elementem zdobiącym kościół są niewątpliwie witraże obrazujące świętych, a szczególnie przedstawiający św. Stanisława umiejscowiony nad chórem. Wewnątrz kościoła na szczególną uwagę zasługuje ołtarz główny wykonany według projektu Leonarda Marconiego, nad którym króluje przepiękny obraz „Wniebowzięcie Matki Boskiej” pędzla Jana Styki. Całość zwieńcza płaskorzeźba przedstawiająca scenę Bożego Narodzenia. Po bokach ołtarza - jakby na straży - stoją posągi świętych Wojciecha i Stanisława. Zwiedzając kościół warto obejrzeć także boczne nawy i usytuowane w nich ołtarze, obrazy i rzeźby. W nawie lewej ołtarz z obrazem Piotra Stachewicza „Św. Józef z Dzieciątkiem Jezus”; łaskami słynąca figura Pana Jezusa w Więzieniu pochodząca prawdopodobnie z XVI lub XVII wieku oraz obraz pędzla Józefa Mehoffera przedstawiający św. Teresę. W nawie prawej ołtarz z figurą Pana Jezusa z otwartym Sercem - miejsce Wieczystej Adoracji Najświętszego Sakramentu, obraz św. Antoniego z Dzieciątkiem Jezus, ikona Matki Boskiej Nieustającej Pomocy oraz krzyż

Marconiego. Bryła kościoła jest piękna także od strony wschodniej, gdzie urzeka ciekawie zagospodarowana zielenią skarpa. 23 maja 2009 roku, decyzją Benedykta XVI kościół pod wezwaniem Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Gorlicach został bazyliką mniejszą.

Kościół pw. św. Józefa w Sękowej

Kościół parafialny w Sękowej został wybudowany w 1885 r., według planu węgierskiego w stylu neogotyckim. Został ufundowany i całkowicie wyposażony przez Józefę Szymonowiczową, właścicielkę Sękowej i licznych pracujących wówczas na tym terenie kopalni ropy naftowej. Kościół ma układ bazylikowy - trzynawowy. Zewnątrz bryłę cechuje surowość ceglanych murów. Fasadę zachodnią podkreśla wieża, na której umocowany jest elektryczny dzwon. Druga wieża jest rodzajem sygnaturki, zwieńczona krzyżem. Do środka kościoła prowadzi duży portal. Wnętrze świątyni podzielone jest na trzy części: prezbiterium, nawa główna i dwie boczne i przedsionek. Miejscem szczególnym jest prezbiterium, w którym jaśniej ołtarz św. Józefa, patrona i opiekuna parafii.

Kościół pw. Wszystkich Świętych w Bobowej

Kościół pochodzi z II połowy XIV wieku. Pomimo licznych remontów i pożaru w 1889 roku, kościół zachował swój pierwotny gotycki charakter. Ołtarz główny pochodzi z początku XX wieku i utrzymany jest w stylu neogotyckim. Najcenniejszym malowidłem w bobowskim kościele jest obraz Jacka Malczewskiego przedstawiający scenę Ukrzyżowania.

Kościół pw. św. Zofii w Bobowej

Kościół datowany jest na II połowę XV wieku i jest doskonale zachowanym przykładem gotyckiej architektury sakralnej. Kościół jest jednonawowy, zbudowany z surowego kamienia z zachowanymi gotyckimi, kamiennymi portalami, posiada kryty gontem dach. W ołtarzu głównym znajduje się obraz św. Zofii z końca XV wieku, namalowanym na desce temperą.

Cerkwie murowane:

Cerkiew greckokatolicka pw. św. Paraskewy w Pętnej

Cerkiew greckokatolicka zbudowana została na planie krzyża greckiego w 1916 roku, obok rozebranej w 1935 roku cerkwi drewnianej. Cerkiew jest jednokopułowa, murowana, w środku zachowany jest ikonostas eklektyczny z początku XX wieku. Przed cerkwią znajduje się stara drewniana zabytkowa dzwonnica z roku 1700 (jest to pozostałość po drewnianej cerkwi wzniesionej w tym samym roku), oraz dwa krzyże poświęcone rocznicy chrztu Rusi. Na uwagę zasługuje krzyż z 1938 roku postawiony na pamiątkę 950-lecia chrztu "Rusi-Ukrainy". To jedyny tego typu krzyż na Łemkowszczyźnie, gdzie użyto nazwy Ukraina. Na innych, licznie stawianych z tej okazji, pisano o chrzcie Rusi lub Rusi Kijowskiej.

Cerkiew pw. Narodzenia NMP w Rozdzielu

Dawna cerkiew greckokatolicka Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Rozdzielu została zbudowana w 1786 roku, jest murowana, o nietypowej dla zachodniej Łemkowszczyzny architekturze. Obecnie pełni rolę kościoła rzymskokatolickiego, będącego filią parafii Wniebowzięcia NMP w Lipinkach. Jej powstanie wiąże się z końcową fazą działalności budowlanej tzw. okresu józefińskiego. Nazwa ma związek z panującym wówczas w Galicji cesarzem Józefem II, który był inicjatorem budowy tego typu świątyń nawiązujących swym zewnętrznym wyglądem do wiejskich kościołów łacińskich.

Cerkiew pw. św. Michała Archanioła w Smerekowcu

Murowana cerkiew grekokatolicka pw. Św. Michała Archanioła, która jest kościołem parafialnym, została wystawiona w 1818 roku tzw. w stylu "józefińskim". Zbudowana jest z kamienia, otynkowana, jednonawowa, kryta blachą. Stylowo nawiązuje do spotykanych drewnianych cerkwi zachodniołemkowskich okresu późnego. Przed głównym wejściem znajduje się parawanowa dzwonnica. Wewnątrz znajduje się polichromia figuralna i ikonostas z drugiej połowy XIX w.

Foto. Tomasz Machowski, Roman Wielgus, UM Biecz